

Wyrok z dnia 21 listopada 2000 r.

I PKN 137/00

Pracownik, o którym mowa w art. 58 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną (Dz.U. Nr 133, poz. 872 ze zm.), przed dniem 31 maja 1999 r. miał prawo wyboru złożonej mu nowej oferty warunków pracy lub pracy na dalszy okres zatrudnienia po dniu 30 czerwca 1999 r. zgodnie z art. 66 § 1 KC w związku z art. 300 KP.

Przewodniczący SSN Józef Iwulski, Sędziowie SN: Katarzyna Gonera, Roman Kuczyński (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 21 listopada 2000 r. sprawy z powództwa Ryszarda L. przeciwko Kuratorium Oświaty w O. o ustalenie istnienia stosunku pracy, na skutek kasacji strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Olsztynie z dnia 26 października 1999 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e n i e

Wyrokiem z dnia 10 sierpnia 1999 r. Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Olsztynie ustalił, że powoda Ryszarda L. łączy z pozwanym Kuratorium Oświaty w O. stosunek pracy na warunkach określonych pismem strony pozwanej z dnia 16 marca 1999 r. i nakazał pozwanemu dopuszczenie powoda do pracy. Sąd Rejonowy ustalił, że od dnia 28 sierpnia 1992 r. powód został zatrudniony u pozwanego na stanowisku starszego wizytatora na czas nieokreślony, będąc uprzednio zatrudniony jako nauczyciel w Zespole Szkół Mechaniczno-Energetycznych w O. W dniu 1 marca 1994 r. powód został na podstawie art. 4 ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz.U. Nr 31, poz. 214 ze zm.) mianowany na stanowisko starszego wizytatora. W dniu 13 listopada 1998 r. pozwany poinformował pisemnie powoda, że w związku z art. 57 ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną (Dz.U. Nr 133, poz. 872)

stał się pracownikiem Kuratorium Oświaty w O., a jego stosunek pracy wygaśnie z dniem 30 czerwca 1999 r., jeżeli przed dniem 31 maja 1999 r. nie zostaną mu zaproponowane nowe warunki pracy i płacy, albo gdy ich nie przyjmie do dnia 15 czerwca 1999 r. Następnie w dniu 16 marca 1999 r., na podstawie art. 58 ust. 1 wymienionej ustawy, zaproponowano powodowi dalsze zatrudnienie na dotychczasowych warunkach i tym samym stanowisku, z pouczeniem, że nieprzyjęcie tych warunków do dnia 15 czerwca 1999 r. spowoduje wygaśnięcie stosunku pracy z dniem 30 czerwca 1999 r. Strony zgodnie potwierdziły, że opisane oświadczenie woli uznają za skuteczne i wywierające skutki prawne. W dniu 31 maja 1999 r. powodowi doręczono pismo z dnia 19 maja 1999 r., w którym pracodawca, powołując się na art. 58 ust. 1 wymienionej ustawy poinformował o wygaśnięciu stosunku pracy z powodem 30 czerwca 1999 r. Jednocześnie pozwany zaproponował powodowi dalsze zatrudnienie na dotychczasowym stanowisku, jednak na czas określony do 31 sierpnia 2000 r. z pouczeniem, że nieprzyjęcie tej oferty do dnia 15 czerwca 1999 r. spowoduje ustanie stosunku pracy z dniem 30 czerwca 1999 r. W odpowiedzi powód w dniu 10 czerwca 1999 r. pisemnie poinformował pozwanego, że przyjmuje warunki pracy i płacy przedstawione przez pozwanego w piśmie z dnia 16 marca 1999 r., zaś nie przyjmuje warunków z pisma z dnia 19 maja 1999 r. Pozwany poinformował więc powoda, że z powodu odmowy przyjęcia warunków z tego ostatniego pisma stosunek pracy wygaśnie z dniem 30 czerwca 1999 r. Od dnia 1 lipca 1999 r. pozwany nie dopuścił powoda do pracy. Powód pozostawał w gotowości do pracy i nie otrzymał od pozwanego żadnych świadczeń pieniężnych. Sąd pierwszej instancji uznał, że strony były związane ofertą pozwanego z dnia 16 marca 1999 r. a powód miał jeszcze czas na oświadczenie w kwestii przyjęcia warunków pracy i płacy do dnia 15 czerwca 1999 r. wobec czego pismo pozwanego z dnia 19 maja 1999 r. nie mogło wywrzeć skutku prawnego.

Apelacja pozwanego zarzuciła powyższemu wyrokowi nieważność postępowania z powodu niewłaściwości Sądu Pracy, wskazując na właściwość Naczelnego Sądu Administracyjnego oraz naruszenie art. 58 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r.

Wyrokiem z dnia 26 października 1999 r. Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Olsztynie oddalił apelację pozwanego z uzasadnieniem, iż pozwany uznał, że stosunek pracy z powodem wygał w trybie art. 58 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r., ten tryb zaś nie jest wymieniony w art. 38 ust. 1 ustawy

z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych – który wymienia jedynie sprawy wymagające wydania decyzji, podlegających zaskarżeniu do kierownika organu nadrzędnego nad urzędem, w którym urzędnik jest zatrudniony, a następnie do Naczelnego Sądu Administracyjnego. Tym samym roszczenie powoda podlega rozpoznaniu przez sąd pracy, a w świetle ustaleń Sądu pierwszej instancji roszczenie powoda jest uzasadnione.

Kasacja pozwanego zarzuca powyższemu wyrokowi nieważność postępowania – art. 379 pkt 1 KPC w związku z art. 38 ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych, naruszenie art. 233 § 1, 382, 386 § 2 KPC, art. 58 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r., art. 66 i 72 oraz art. 387 KC oraz błędne zastosowanie art. 60 i 61 KC.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje:

Kasacja jest nieuzasadniona i podlega oddaleniu. Niezależnie od podniesionego w kasacji zarzutu nieważności postępowania, którą to kwestię Sąd Najwyższy obowiązany jest (po myśli przepisu art. 393¹¹ KPC) brać pod rozwagę z urzędu, Sąd Najwyższy nie może podzielić stanowiska kasacji, iż właściwą drogą dla rozważenia kwestii prawidłowości złożenia powodowi oferty zatrudnienia w świetle art. 58 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. – Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną (Dz.U. Nr 133, poz. 872 ze zm.), jest droga postępowania administracyjnego. Jakkolwiek istotnie teza przytoczonego w uzasadnieniu wyroku Sądu drugiej instancji postanowienia Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 14 stycznia 1999 r., II SA 123/98, nie jest adekwatna do stanu faktycznego przedmiotowej sprawy, to zauważyć należy, że kasacja opacznie przyjmuje za uzasadnienie swojego stanowiska odnośnie nieważności postępowania tezę postanowienia Naczelnego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu z dnia 24 maja 1999 r., II SA/Wr 540/99 (OSS z 1999 r. nr 3, poz. 82). Z tezy tej bowiem jednoznacznie wynika, że w sprawach wyraźnie przekazanych na podstawie art. 38 ustawy o pracownikach urzędów państwowych na drogę szczególną (w sprawach rozwiązania z nimi stosunku pracy) obowiązuje administracyjno-sądowy (przed NSA) tryb rozpatrywania sporów; mianowani pracownicy dotychczasowych urzędów państwowych, stający się zgodnie z art. 58 ust. 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną pracownikami wskaza-

nych jednostek samorządowych, zachowują w okresie przejściowym uprawnienia pracownicze wynikające z nominacji, nie wyłączając uprawnień procesowych. Przepis art. 38 ust. 1 ustawy o pracownikach urzędów państwowych wymienia, od jakich decyzji urzędnikowi państwowemu mianowanemu przysługuje odwołanie do kierownika organu nadrzędnego, a następnie do sądu administracyjnego. Są to decyzje w sprawach wypowiedzenia lub rozwiązania stosunku pracy, przeniesienia albo zlecenia mu wykonywania innej pracy, przeniesienia na niższe lub inne stanowisko bądź zawieszenia w pełnieniu obowiązków. Już w wyroku z dnia 16 maja 1984 r., I PRN 69/84 (OSNC 1984 nr 11, poz. 205), Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że art. 39 ustawy o pracownikach urzędów państwowych przewidujący, że „spory o roszczenia ze stosunku pracy” rozpatrywane są w trybie określonym w Kodeksie pracy, obejmuje swym zakresem przedmiotowym urzędników państwowych mianowanych, ale tylko w sprawach nie wymienionych w art. 38 tej ustawy. Sprawa wygaśnięcia stosunku pracy – a pozwany reprezentuje przeciwieństwo stanowisko, iż stosunek pracy z powodem wygaś – nie jest wymieniona w art. 38 ust. 1 ustawy z dnia 16 września 1982 r., z czego wypływa wniosek, że spór na tle wygaśnięcia stosunku pracy podlega rozpoznaniu w trybie przewidzianym dla rozstrzygania sporów pracowniczych. Takie też stanowisko reprezentowane jest przez Naczelną Sąd Administracyjny, który w wyroku z dnia 17 lutego 1993 r., II SA 92/93 (ONSA 1994 nr 3, poz. 85), stwierdził, iż pismo stwierdzające wygaśnięcie stosunku pracy mianowanego urzędnika państwowego nie stanowi decyzji w rozumieniu art. 104 KPA, zaś spory o roszczenia urzędników państwowych na tle wygaśnięcia stosunku pracy, stosownie do art. 39 w związku z art. 38 ust. 1 ustawy z dnia 16 września 1982 r. rozpatrywane są w trybie określonym w Kodeksie pracy, nie zaś w drodze odwołania do kierownika organu nadrzędnego nad zakładem pracy, w którym urzędnik był zatrudniony. Orzecznictwo zatem Sądu Najwyższego i Naczelnego Sądu Administracyjnego jest w omawianej kwestii jednolite i ugruntowane. Trafnie więc Sąd drugiej instancji nie podzielił zgłoszonego już w apelacji pozwanego zarzutu nieważności postępowania.

Nieuzasadnione są także pozostałe zarzuty kasacji dotyczące naruszenia przepisów postępowania. Wobec niestwierdzenia nieważności postępowania nie jest uzasadniony zarzut naruszenia przepisu art. 386 § 2 KPC. Sąd drugiej instancji nie przeprowadzał postępowania dowodowego, akceptując ustalenia Sądu pierwszej instancji, natomiast treść oświadczenia strony pozwanej z dnia 16 marca 1999 r. [...], w którym zawarta jest oferta dalszego zatrudnienia powoda w Wydziale Nadzoru Pe-

dagogicznego Kuratorium Oświaty w O. na stanowisku starszego wizytatora na dotychczasowym stanowisku i warunkach pracy i płacy, z pouczeniem o wygaśnięciu stosunku pracy z dniem 30 czerwca 1999 r. w razie nieprzyjęcia proponowanych warunków pracy i płacy do 15 czerwca 1999 r., nie budzi żadnych wątpliwości co do tego, że powód to oświadczenie przyjął do wiadomości i skoro powoływało się ono na przepis art. 58 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r., w określonym terminie nie złożył oświadczenia o odmowie przyjęcia tych warunków pracy i płacy. Zarzuty naruszenia przepisu art. 233 § 1 i art. 382 KPC są więc oczywiście bezzasadne. Następnym dokumentem w aktach osobowych powoda jest pismo Kuratorium Oświaty z dnia 19 maja 1999 r. informujące ponownie powoda (ponownie, gdyż pierwsze pismo informujące o wygaśnięciu stosunku pracy z dniem 30 czerwca 1999 r. w braku propozycji nowych warunków pracy przed 31 maja 1999 r. powód otrzymał 13 listopada 1998 r.) o wygaśnięciu stosunku pracy z dniem 30 czerwca 1999 r. z jednoczesną propozycją dalszego zatrudnienia (z wynagrodzeniem w stosunku do ustalonego pismem z dnia 25 stycznia 1999 r. [...] o 216,90 zł wyższym), z wyodrębnionym 20% dodatkiem za wysługę lat na stanowisku także starszego wizytatora, lecz na czas określony do dnia 31 sierpnia 2000 r. Pismo to informowało, że nieprzyjęcie przedstawionej propozycji do dnia 15 czerwca 1999 r. spowoduje zakończenie stosunku pracy z dniem 30 czerwca 1999 r. Zdaniem Sądu Najwyższego nie ulega żadnej wątpliwości, iż pismo z dnia 19 maja 1999 r. stanowiło drugą ofertę, złożoną przez pracodawcę przed wymienionym w art. 58 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1999 r. terminem 15 czerwca 1999 r., w dodatku nie posługującą się ustawowym określeniem „wygaśnięcie stosunku pracy”, lecz „zakończeniem stosunku pracy”.

Jeżeli zatem powód w swoim piśmie z dnia 10 czerwca 1999 r. [...] odrzucił tę drugą ofertę uznając ją za mniej korzystną i pozbawioną mocy prawnej, a jednocześnie – przed terminem wynikającym z art. 58 ust. 1 omawianej ustawy złożył stosowne oświadczenie wybierając ofertę z dnia 16 marca 1999 r., to jego oświadczenie uznać należy za skuteczne wobec strony pozwanej, a zatem nie powodujące wygaśnięcia stosunku pracy w rozumieniu tegoż art. 58 ust. 1, zaś ocena takiego skutku prawnego przez Sądy obu instancji, jest ze wszech miar trafna. Sąd Najwyższy nie dopatruje się więc ani naruszenia wymienionego wyżej przepisu, ani art. 66 i 72 KC. Według art. 66 § 1 KC kto oświadczył drugiej stronie wolę zawarcia umowy, określając w oświadczeniu jej istotne postanowienia (oferta) i oznaczył termin, w ciągu któ-

rego oczekiwać będzie odpowiedzi, ten jest ofertą związany aż do upływu oznaczonego terminu. Nie ulega zatem jakiegokolwiek wątpliwości, iż pozwane kuratorium związane było ofertą z dnia 16 marca 1999 r. aż do dnia 15 czerwca 1999 r. Treść art. 66 § 1 KC w kontekście tej oferty nie może budzić wątpliwości. Nie może być mowy o naruszeniu art. 72 KC, skoro strony nie prowadziły żadnych rokowań w celu zawarcia oznaczonej umowy i nie doszły do porozumienia co do wszystkich jej postanowień, które były przedmiotem rokowań. Nie ulega też wątpliwości, że oświadczenie woli pozwanego z dnia 19 maja 1999 r. nie odpowiada wymaganiom z art. 61 zdanie drugie KC, gdyż z braku jednoczesności dojścia do wiadomości powoda z taką chwilą, że mógł zapoznać się z jego treścią (różnica 47 dni) nie mogło okazać się skuteczne. Prowadzi to do wniosku, iż przepisy art. 60 i 61 KC nie zostały naruszone. Wobec braku przyjęcia przez powoda oferty datowanej 19 maja 1999 r. brak jest też podstaw do uznania, że przyjął on tę ofertę w rozumieniu art. 68 KC.

W piśmiennictwie dotyczącym charakteru prawnego propozycji nowych warunków pracy lub płacy (patrz: Anna Dubowik: Stosunki pracy pracowników administracji rządowej i samorządowej, a reforma administracji publicznej, PiZS 1999 r. nr 2, s. 20-27) zauważa się, że w grę mogą wchodzić trzy rozwiązania: uznanie, że propozycje te przyjmują postać wypowiedzenia zmieniającego, porozumienia zmieniającego lub oferty nawiązania stosunku pracy na nowych warunkach. Pierwszą możliwość należy odrzucić, gdyż odmowa przyjęcia nowych warunków skutkuje rozwiązaniem umowy o pracę za wypowiedzeniem (art. 42 § 3 KP), a nie wygaśnięciem stosunku pracy w terminie określonym ściśle w ustawie, niezależnie od tego, kiedy propozycja nowych warunków zostanie złożona, jak przewiduje to art. 58 ust. 1 Przepisów wprowadzających ustawy reformujące administrację publiczną. Pozostaje zatem uznanie propozycji nowych warunków pracy lub płacy za ofertę zawarcia porozumienia zmieniającego bądź nawiązania nowego stosunku pracy. Porozumienie zmieniające może być stosowane, jeżeli zostanie zachowana dotychczasowa podstawa zatrudnienia, co może nastąpić w odniesieniu do umownych podstaw zatrudnienia, względnie powołania. Dopuszczalność zmiany warunków pracy lub płacy w drodze porozumienia zmieniającego w odniesieniu do stosunków pracy nawiązanych w drodze mianowania jest dyskusyjna.

Podzielając te rozważania Sąd Najwyższy stoi na stanowisku, że jeżeli pracownik mianowany nie godzi się na proponowane warunki pracy lub płacy, do porozumienia zmieniającego nie dochodzi, z tym, że jeżeli złożono mu kilka ofert, z któ-

rych jednej - w tym wcześniejszej - określonym terminie nie odrzuca, a w sposób wyraźny przyjmuje, do wygaśnięcia stosunku pracy nie dochodzi.

Przechodząc do kolejnego zarzutu kasacji, należy uznać, że skoro to pracodawca w sposób rażący naruszył nie tylko art. 38 ust. 1 ustawy o pracownikach urzędów państwowych, art. 58 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. oraz art. 61 zdanie drugie KC i art. 66 KC, nie może skutecznie powoływać się na naruszenie art. 387 § 1 KC, który dotyczy umowy o świadczenie niemożliwe, zaś nie jest taką umową wyrok Sądu pierwszej instancji nakazujący dopuszczenie mianowanego pracownika państwowego do pracy. Skutki wadliwego stwierdzenia wygaśnięcia stosunku pracy z takim pracownikiem w całości obciążają pracodawcę.

Sąd Najwyższy nie znalazł zatem usprawiedliwionych podstaw do uwzględnienia kasacji i w oparciu o art. 393¹² KPC orzekł jak w sentencji wyroku.

=====